

OHJELMA

Pohjanmaa & Etelä-Pohjanmaa

PROGRAM

Österbotten & Södra Österbotten

**Lausuntovaiheen infotilaisuus
Infotillfälle för utlåtandeskedet**

11.11 klo/kl 9.30-11.00

**ÖSTERBOTTENS FÖRBUND
POHJANMAAN LIITTO**

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

Päivän ohjelma ja käytännön asiat

1. Avauspuheenvuoro
 2. LUMO-ohjelman lähtökohtia
 3. LUMO-ohjelma ja sen sisältö
 4. Alueidenkäytön suunnittelu
 5. Lausuntovaiheen käytännön asiat
 6. Kysymykset ja keskustelu
- Tilaisuus tallennetaan (ei kysymysosio)
 - Kysymyksiä voi esittää kirjallisesti koko tilaisuuden aikana, kysymysosiossa voi pyytää puheenvuoron
 - Kysymyksistä ja vastauksista tehdään kirjallinen koonti
 - Mikit ja kamerat automaattisesti mykistetty esityksien aikana

Dagens program och praktiska arrangemang

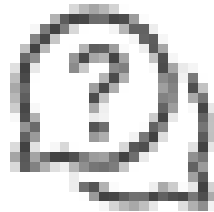
1. Introduktionsord
 2. LUMO-programmets utgångspunkter
 3. LUMO-programmet och dess innehåll
 4. Planering av områdesanvändningen
 5. Remissrundan och de praktiska arrangemangen
 6. Frågor och diskussion
- Evenemanget spelas in (inte frågedelen)
 - Frågor kan ställas skriftligen under hela evenemanget, man kan begära taltur i frågedelen
 - Vi gör ett skriftligt sammandrag över frågor och svar
 - Mikrofoner och kameror är automatiskt av under presentationerna

Frågor hit (F & S) (Q & A)
Kysymykset tänne (K & V)

Chattikentä pois käytöstä
Chattfältet används ej

Starta mötet när du är redo.

F&S

Visio - Vision

**Yhteisin pohjalaisvoimin hyvinvoivan
luonnon asialla!**

**Med gemensamma österbottniska
krafter för en välmående natur!**

Lähtökohtia

Utgångspunkter

LUMO-ohjelma

- **Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan LUMO-ohjelma 2035** - *alueellinen luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelma*
 - Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus ja maakuntaliitot
 - Laadinta syksy 2025 – syksy 2026
 - **Tavoite:** pysäyttää luontokato ja kääntää kehitys luontoposiitiviseksi
- LUMO-ohjelmassa **sekä strategisia tavoitteita että konkreettisia toimenpiteitä**
 - Numeerisia tavoitteita ei ole toimenpiteille asetettu – toimenpiteiden arvioidaan vievän oikeaan suuntaan kohti kansainvälisiä tavoitteita
 - Toimenpideosuutta päivitetään hallitusohjelmakausittain
- **LUMO-ohjelma toimii ohjeena eri toimijoiden toiminnalle** ja alueen kehitykselle luontokadon hillitsemisen näkökulmasta – ei juridisesti sitova
 - Alueen näköinen ohjelma
 - Tärkeä valtion luonnonhoitotoimien priorisoinnissa ja kohdentamisessa
 - Laajalla osallistumisella tavoite on saada eri toimijat mukaan toimeenpanoon vapaaehtoisesti, esim.
 - Helmi- ja METSO-ohjelmat
 - Maataloustuet
 - Ekologinen kompensatio

LUMO-program

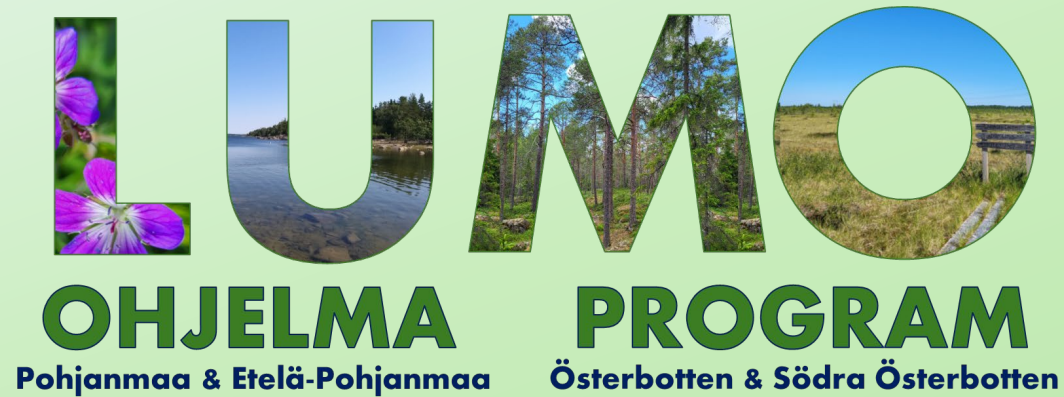
- **Österbotten & Södra ÖsterbottenS LUMO-program 2035** – *en regional genomförandeplan för den biologiska mångfalden*
 - NTM-centralen i Södra Österbotten och landskapsförbunden
 - Uppgörande: Hösten 2025 - Hösten 2026
 - **Målsättning:** stoppa utarmningen av biologiska mångfalden och vänd utvecklingen till att bli naturpositiv
- I LUMO-programmet kommer att finnas **både strategiska målsättningar och konkreta åtgärder**
 - Numeriska målsättningar har inte uppgjorts för åtgärderna – åtgärderna bedöms gå mot rätt riktning mot internationella målnivåer
 - Åtgärdsdelen uppdateras per regeringsperiod
- **LUMO-programmet fungerar riktgivande för olika aktörers verksamhet** och regioneras utveckling ur perspektivet att stoppa minskningen av förlorande av biodiversiteteten – ej juridiskt bindande
 - Programmet har regional karaktär
 - Viktig i prioritering och riktning av statens naturvårdsåtgärder
 - Med brett deltagande är målsättningen att få med olika aktörer i genomförandet på frivillig väg, t.ex.
 - Helmi- och METSO-programmen
 - Ekologisk kompensatio

LUMO-ohjelma

- LUMO-ohjelman toimeenpano **pohjautuu vapaa-ehtoisuuteen** – ei juridisesti sitova
 - Ohjelman ja vapaaehtoisista luonnon monimuotoisuutta edistävistä toimista vastaa **1.1.2026** lähtien Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus
 - Toimeenpanossa hyödynnetään **monia rahoituskanavia, esim. Helmi ja Metso, EU-rahoitus, rahastot, CAP, METKA, luonnonarvomarkkinat**
- **Lakisääteinen suojelu tukee ohjelman toimeenpanoa – 1.1.2026 tästä vastaa Lupa- ja valvontavirasto**
 - Esim. luonnonsuojelu- ja vesilain valvonta ja luvitus
 - Laji- ja luontotyyppirajauspäätökset
 - Ekologisen kompensaation rekisteri ja viranomaistehtävät
 - Yhteistyötä tarvitaan ja monissa toimenpiteissä Lupa- ja valvontavirasto on mainittu yhtenä vastuutahona

LUMO-program

- **LUMO-programmet grundar sig på frivillighet – är inte juridiskt bindande**
 - Från och med **1.1.2026** ansvar Livskraftscentralen i Södra Österbotten för programmet och frivilliga åtgärder som befrämjar den biologiska mångfalden
 - I verkställandet använder vi oss av **olika finansieringskanaler, t.ex. Helmi och Metso, EU-finansiering, fonder, CAP, METKA, handel med naturvärden**
- **Det lagstadgade skyddet stöder verkställandet av programmet – över vilket Tillstånds- och tillsynsverket ansvarar från och med 1.1.2026**
 - T.ex. tillsyn över och tillståndsförfaranden enligt naturvårds- och vattenlagen
 - Gränsdragningsbeslut för arter och naturtyper
 - Registret för och myndighetsuppgifter som rör ekologisk kompensation
 - Samarbete krävs och Tillstånds- och tillsynsverket omnämns som ansvarsaktör för många åtgärder

Ohjelman esittely

**Presentation av
programmet**

TAUSTA

- **Luonnonsuojelulaki 13 §:**
 - ELY-keskus voi laatia **LUMO-ohjelman**.
 - Laatimisessa **riittävä vuorovaikutus alueella**.
 - Tulee perustua **tieteelliseen tietoon**.
 - Huomioitava **ilmastolain suunnitelmat**.
- **LUMO-ohjelman laadintaa on raamittanut:**
 - YK:n biodiversiteettisopimus (CBD)
 - EU:n biodiversiteettistrategia
 - Kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia ja siihen liittyvää toimintaohjelmaa -2035 (luonnos)
 - Lisäksi huomioitu myös mm. EU:n ennallistamisasetusta
- **Laadinnassa on hyödynnetty paljon eri taustataiteistoja, esim.**
 - SYKE:n Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan luonnon monimuotoisuusselvitys
 - Ilmastolain mukaiset suunnitelmat
 - Kansallinen metsästrategia 2035
 - Kansallinen vieraslajistrategia
 - Muiden toimijoiden omia suunnitelmaa ja tiekarttoja, esim: MTK:n ja SLC:n luonnon monimuotoisuuden tiekartta
- LUMO-ohjelmien laadintaa on käynnistänyt myös monessa muissa ELY-keskuksissa

BAKGRUND

- **Naturvårdslagen 13 §**
 - NTM-centralen kan utarbeta ett **LUMO-program**
 - **tillräcklig växelverkan på området**
 - ska grunda sig på **vetenskaplig kunskap**.
 - planer som avses i **klimalagen** ska beaktas.
- **Uppgörandet av LUMO-programmet har utstakats av**
 - FN:s biodiversitetsavtal (CBD)
 - EU:s biodiversitetsstrategi
 - Nationella biodiversitetsstrategin och den tillhörande handlingsplanen -2035 (utkast)
 - Dessutom beaktas även bl.a. EU:s restaureringsförordning
- **I uppgörandet har vi använt oss av många olika informationskällor**
 - SYKEs *Utredning om den biologiska mångfalden i Österbotten och Södra Österbotten*
 - Planerna enligt klimalagen
 - Nationella skogsstrategin 2035
 - Nationella strategin för invasiva arter
 - Andra aktörers egna planer och vägplaner, t.ex. MTK:s och SLC:s biodiversitetsfärdplan
- Uppgörande av LUMO-program har även påbörjats vid många andra NTM-centraler

POIMINTOJA AXPLOCK

EU:n biodiversiteettistrategia
EU:s biodiversitetsstrategi

FOUR PILLARS

1

Protect Nature

Expand protected areas to 30% of the EU's land and sea, and put a third of these areas under strict protection

2

Restore Nature

Restore nature and ensure its sustainable management across all sectors and ecosystems

3

Enable transformative change

Strengthen the EU biodiversity governance framework, knowledge, research, financing and investments

4

EU action to support biodiversity globally

Deploy EU external actions to raise the level of ambition for biodiversity worldwide, reduce the impact of trade and support biodiversity outside Europe

ACTIONS AND COMMITMENTS TO 2030

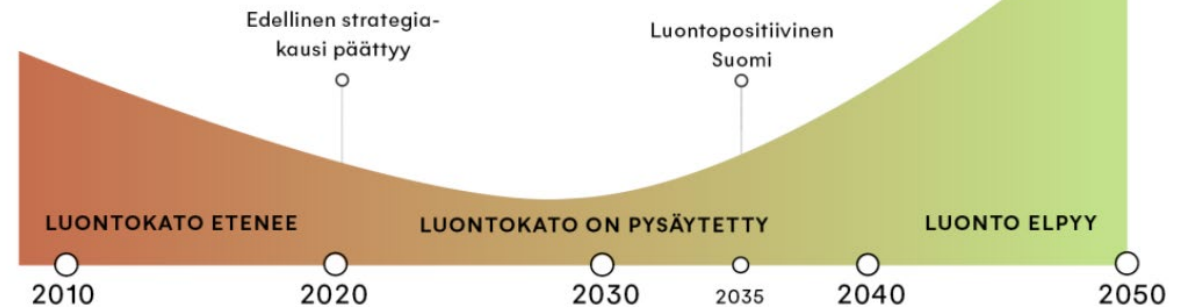
Tavoitteet esim/Målsättningar t.ex.

- Reverse the decline of pollinators.
- Halve the number of Red List species threatened by invasive alien species.
- Bring nature back to urban spaces
- Improve knowledge, education and skills

Kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia 2035 (luonnos)
Nationella biodiversitetsstrategin 2035 (utkast)

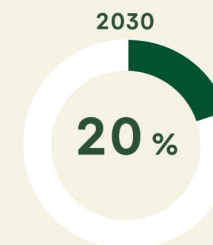
Vuoteen 2030 mennessä luontokato on pysäytetty ja luonnon monimuotoisuus elpyy.

Lisäksi viimeistään strategiakauden lopussa Suomi on luontoposiitivinen. Luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavat toimet ovat kokonaisvaikutukseltaan myönteisiä niin, että luonnon monimuotoisuuden tila on vähintään samalla tasolla kuin 2020.

EU:n ennallistamisasetus
EU:s restarueringsförordning

Ennallistamis-
toimenpiteet
kattavat

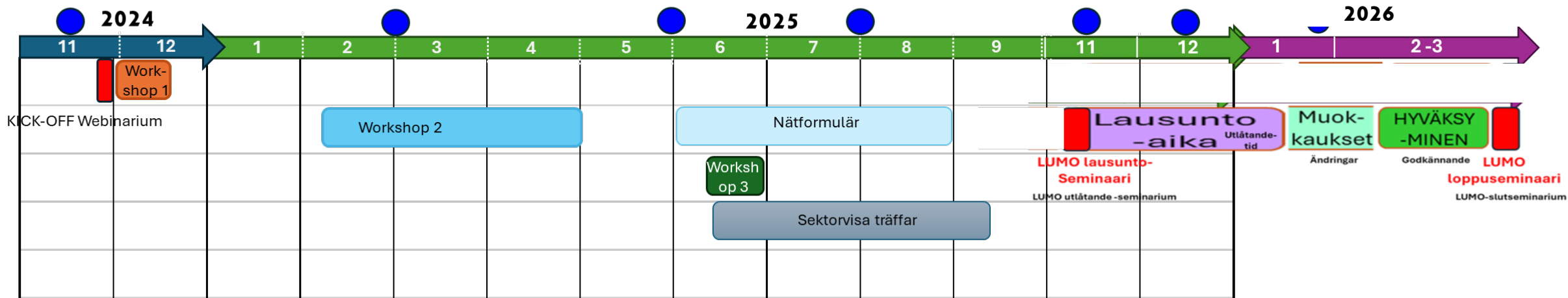
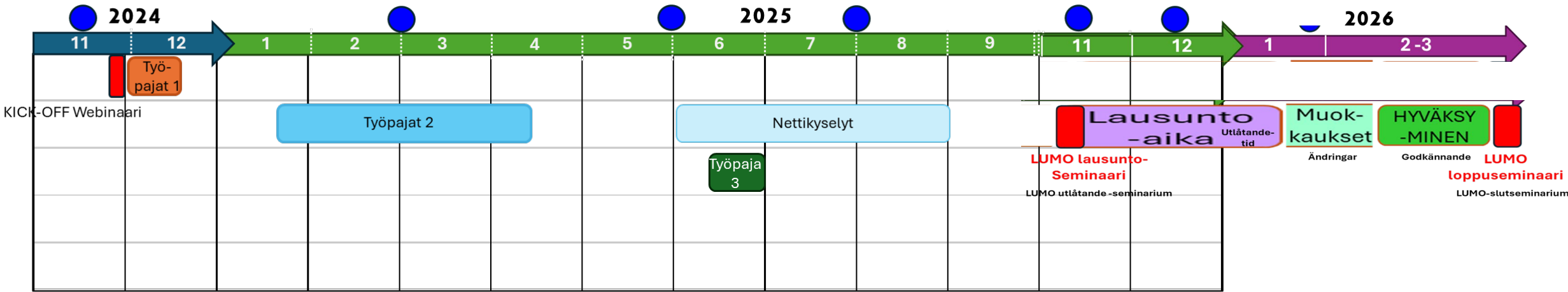

Unionin maa-
ja merialueet

Kaikki ennallistamisen
tarpeessa olevat
ekosysteemit

AIKAJANA – TIDSLINJE

LUMO-ohjelman laadintaprosessi

- **LUMO-sihteeristö on organisoinut työn**
 - Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liitto
- **LUMO-ohjelma on laadittu laajassa yhteistyössä maakuntien toimijoiden kanssa**
 - Alueellinen LUMO-yhteistyöryhmä
 - Elinympäristökohtaiset työpajat
 - Toimialakohtaiset tapaamiset
 - Toimijakohtaiset avoimet nettikyselyt

→ **LUMO-ohjelman sisältö on laadittu työpajojen ja muiden osallistamiskeinojen tuloksien pohjalta**

LUMO-programmets uppgörandeprocess

- **LUMO-sekretariatet har organiserat arbetet**
 - NTM-centralen i Södra-Österbotten, Österbottens förbund, Södra Österbottens förbund
- **LUMO-programmet har uppgjorts i brett samarbete med regionens aktörer**
 - Regionala LUMO-samarbetsgruppen
 - Livsmiljövisa workshopar
 - Sektorvisa träffar
 - Aktörvisa öppna nätformulär

→ **LUMO-programmets innehåll har uppgjorts med grund i resultaten från workshoparna och de andra metoderna för deltagande**

LUMO-ohjelman laadintaprosessi

- **Alueellinen LUMO-yhteistyöryhmä**

- Yhteinen tahtotila ja näkemys LUMO-ohjelman laadinnalle
- ELY-keskukset, maakuntaliitot, Metsähallitus, Metsäkeskus, Riistakeskukset, PVY ry, kuntia (1 / seutukunta), korkeakouluja, MTK EPO, ÖSP, SLL, Natur och Miljö, lintutieteellisten yhdistyksien yhteinen edustaja. Intresseföreningen för en levande skärgård (9.10.2025 kokouksesta lähtien).

- **Työpajatyöskentely oli keskeisin työtapa**

- Työpajoihin kutsuttiin hyvin laajasti toimijoita maakunnilta
- Ennen työpajoja lähetettiin taustatietoja teemasta kutsuille ja työpajan aikana myös taustoitusta aiheesta
- Työpajoissa keskustelua eri elinympäristöihin kohdistuvista uhkista, keinoista parantaa elinympäristöjen tilaa sekä niihin liittyvistä haasteista
- Työpajojen jälkeen työpajan tulokset lähetettiin jälkikommentoitavaksi kaikille kutsuille tahoille
- Konsultti toimi fasilitaattorina osassa työpajoissa

LUMO-programmets uppgörandeprocess

- **LUMO-samarbetsgruppen**

- En gemensam vision och ståndpunkt för uppgörandet av LUMO-programmet
- NTM-centralerna, landskapsförbunden, Forststyrelsen, Skogcentralen, Viltcentralerna, PVY rf, kommuner (1 / ekonom. reg.), högskolor, MTK EPO, ÖSP, SLL, Natur och Miljö, gemensam representant för ornitologiska föreningar Intresseföreningen för en levande skärgård (*fr.o.m. mötet 9.10.2025*).

- **Workshopsarbete var det mest betydande arbetssättet**

- Till workshoparna bjöds regionens aktörer in väldigt brett
- Före workshoparna skickades bakgrundsinformation om temat till de inbjudna aktörerna och under workshopen hölls även en introduktionspresentation om ämnet
- Under workshoparna diskuterades hot som riktar mot livsmiljöer, sätt att förbättra livsmiljöers tillstånd samt tillhörande utmaningar
- Efter workshoparna skickades workshopsresultaten åt alla inbjudna aktörer
- En konsult fungerade som facilitator i en del av workshoparna

Työpajat

- **Osallistuminen aktiivista** (ilmoittautuneita / organisaatioiden määrä)
- **Työpajakierros 1 – Kuntien työ**
 - Etelä-Pohjanmaa: 21 / 12
 - Pohjanmaa: 21 / 13
- **Työpajakierros 2 – elinympäristökohtaiset tavoitteet**
 - Vieraslajit: 65/35
 - Metsä- ja suoympäristöt: 63/35
 - Maatalousympäristöt: 50/32
 - Rannikko ja saaristo: 38 / 23
 - Sisävedet: 38 / 24
 - Rakennettu ympäristö: 32 / 14
 - LUMO-keskittymät: 57 / 35
- **Toimenpidetyöpaja: 58 / 36**
- **Asiantuntijoiden vastuulajityöpaja: 14**

Workshopar

- **Deltagande har varit aktivt** (anmällda / organisationernas antal)
- **Workshopsrunda 1 – Kommunernas jobb**
 - Södra Österbotten: 21 / 12
 - Österbotten : 21 / 13
- **Workshopsrunda 2 – livsmiljövisa målsättningar**
 - Invasiva arter: 65/35
 - Skogs- och myrmarksmiljöer: 63/35
 - Jordbruksmiljöer: 50/32
 - Kust och skärgård: 38 / 23
 - Sötvattensmiljöer: 38 / 24
 - Bebyggd miljö: 32 / 14
 - LUMO-kluster: 57 / 35
- **Åtgärdsworkshop: 58 / 36**
- **Sakkunnigas workshop om ansvarsarter: 14**

Toimialakohtaiset tapaamiset & nettikyselyt

- **Toimialakohtaiset tapaamiset**

- Metsäsektori: 10
- Jakokunnat (x 2): 9-18
- Maataloussektori: 13
- Seurakunnat: 3
- Luonnonsuojelujärjestöt: 13
- Yritykset: *Siirretty toimeenpanovaiheeseen*

- **Avoimet nettikyselyt**

- Maakuntien asukkaat: 63
- Metsänomistajat ja maanviljelijät: 30
- Järjestöt ja yhdistykset: 10
- Jakokunnat: 8
- Seurakunnat: 2
- Yritykset: 1

Sektorvisa träffar & nätformulär

- **Sektorvisa träffar**

- Skogssektorn: 10
- Delägarlag (x 2): 9-18
- Jordbrukssektorn: 13
- Församlingar: 3
- Naturskyddsföreningar: 13
- Företag: *Flyttades till verkställandeskedet*

- **Öppna nätformulär**

- Regionernas invånare: 63
- Skogsägare och jordbrukare: 30
- Föreningar: 10
- Delägarlag: 8
- Församlingar: 2
- Företag: 1

LUMO-ohjelma

- **LUMO-ohjelma on jaettu kahteen pääosioon**
 - **LUMO-ohjelma:** taustatiedot ja strategiset tavoitteet, LUMO-keskittymät
 - **LUMO-ohjelman toimenpideosuus:** toimenpiteet sekä niiden kuvaukset

LUMO-programmet

- **LUMO-programmet är uppdelat i två huvuddelar**
 - **LUMO-programmet:** bakgrundsinfo, strategiska målsättningar och LUMO-kluster
 - **LUMO-programmets åtgärdsdel:** Åtgärder samt deras beskrivning

LUMO-ohjelman sisältö

- **Varsinaisen LUMO-ohjelman sisällysluettelo**

1-2. Esipuhe ja Johdanto

3. LUMO-ohjelman viitekehys

4. Maakuntien monimuotoisuuden edistäminen ja toimijat

5. Maakuntien luonto

6. LUMO-ohjelman strateginen sisältö

- Elinympäristökohtaiset tavoitteet
- LUMO-keskittymät

7. LUMO-ohjelman vaikutusten arviointi

8. Sanasto

9. Lähteet

10. Liitteet

- Työn organisointi ja ohjaus
- Vastuulajiluettelot taustatietoineen
- Elinympäristökeskittymin tarkemmat kartat

LUMO-programmets innehåll

- **Innehållsförteckning för det egentliga LUMO-programmet**

1-2. Förord och Inledning

3. LUMO-programmets rereferansramar

4. Befrämjande av mångfalden i regionerna och regionernas aktörer

5. Regionernas natur

6. LUMO-programmets strategiska innehåll

- Livsmiljövisa målsättningar
- LUMO-kluster

7. Konsekvensbedömning

8. Ordlista

9. Källor

10. Bilagor

- Organisering och styrning av arbetet
- Lista över anvarsarter med bakgrundsinfo
- Detaljerade kartor över livsmiljöklustren

LUMO-ohjelma ja sen viitekehys

- Kappaleen tarkoitus on antaa **yleiskuvan LUMO-ohjelmakokonaisuudesta, sen liittymäpinnoista ja vaikutuksista**
- LUMO-ohjelman **lainsäädäntöperusta ja liittymispinnat eri tasojen biodiversiteettistrategioihin**
- LUMO-ohjelman **strateginen rakenne**
- **Maakunnallisten vastuulajien perusta**
- **LUMO-keskittymien perusta**
- **LUMO-ohjelman liittymäpinnat:**
 - Ilmastomuutos ja ilmastolaki
 - Alueidenkäytön suunnittelu
 - Lakisääteiset valvonta- ja edistämistehtävät
- Kappaleessa myös **inforuutuja** esim. ennallistamissuunnitelmasta, vapaaehtoisesta ekologisesta kompensatiosta, monomuotoisuutta tukevista alueista (OECM) ja luonnonarvomarkkinoista.

LUMO-programmet och dess referensram

- Avsikten med kapitlet är att ge en **överblick över LUMO-programshelheten, dess gränsytor och påverkan**
- LUMO-programmets **laggrund och gränsytor till biodiversitetsstrategier på olika nivåer**
- LUMO-programmets **strategiska strukturer**
- **Grunden för regionala ansvarsarter**
- **Grunden för LUMO-kluster**
- **LUMO-programmets gränsytor**
 - Klimatförändringen och klimatlagen
 - Planering av områdesanvändning
 - Lagstadgade tillsyns- och främjningsuppgifter
- I kapitlet finns även **inforutor** om t.ex. Restarureringsförordningen, frivillig ekologisk kompensation, mångfaldsstödjande områden (OECM) och handel med naturvärden.

Maakuntien vastuulajit

- SYKE:n *Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan luonnon monimuotoisuusselvityksessä* tunnistettu **69 maakunnallista vastuulajia**
- **Vastuulaji:** valtakunnallisesti uhanalainen tai silmälläpidettävä laji, jonka säilymisen kannalta **maakunta on erityisen merkittävä alue**
- Maakunnallisella vastuulajistatuksella **ei ole lainsäädännöllistä eikä muuta virallista asemaa**
- Osalle vastuulajeista on määritetty omia toimenpiteitä – muiden lajien tilaa seurataan ja tehdään tarvittaessa kartoituksia
- Esimerkkejä vastuulajeista:
 - Meritaimen
 - Raakku, eli jokihelminsimpukka
 - Kuukkeli
 - Metsäpeura
 - Keto- ja horkkakatkerok
 - Nummirahkasammal
 - Tummaverkkoperhonen

Regionernas ansvarsarter

- I SYKE:n *Utredning om den biologiska mångfalden i Österbotten och Södra Österbotten* har det identifierats **69 regionala ansvarsarter**
- **Ansvarsart:** nationellt hotade eller nära hotade arter, för vars fortlevnad ifrågavarande **region är av särskild vikt**.
- De regionala ansvarsarterna har **ingen lagstadgad eller annan officiell status**
- För en del av de regionala ansvarsarterna har fastställts egna åtgärder – tillståndet för övriga arter följs upp och vid behov görs karteringar
- Exempel på ansvarsarter
 - Havsöring
 - Flodpärlmussla
 - Lavskrika
 - Skogsren
 - Smal- och bred gentiana
 - Hedvitmossa
 - Sotnätfjäril

Maakuntien luonto

- Kappaleen tarkoitus on antaa **yleiskuva maakuntien luonnosta** ja sen tilasta ja siten **helpottaa LUMO-ohjelman toimeenpanoa ja seuranta**
 - Poimintoja SYKE:n selvityksestä + muita alueellisia tietoja
- Maakuntien erityispiirteet
- Maakuntien lajisto ja vastuulajit
- Luontotyyppikohtaiset infot
 - Tilastoja eri luontotyyppien tilasta
 - Infoa eri luontotyypeille kohdistuvista uhista
 - Esimerkkejä vastuulajeista
- Maakuntien luonnolle kohdistuvia uhkia

Regionernas natur

- Avsikten med kapitlet är att ge en överblick över regionernas natur och dess tillstånd och på så sätt även **underlätta verkställandet och uppföljningen av LUMO-programmet**
 - Utdrag ur SYKE:s rapport + övrig regional information
- Regionernas särdrag
- Regionernas arter och ansvarsarter
- Naturtypsvis information
 - Statistik över naturtypernas tillstånd
 - Info om hot som riktas mot naturtyper
 - Exempel på ansvarsarter
- Hot som riktas mot regionernas natur

Luontotyyppiesimerkki: Maatalousympäristöt

Se nästa slide för svensk information

Pohjanmaalla

17,0 %

Etelä-Pohjanmaalla

19,3 %

maakunnan maapinta-alasta on **maatalousmaata***.

2275 ha on monimuotoisuuspeltoja **225 ha****

1 077 ha on suojavyöhykkeitä **3 040 ha****

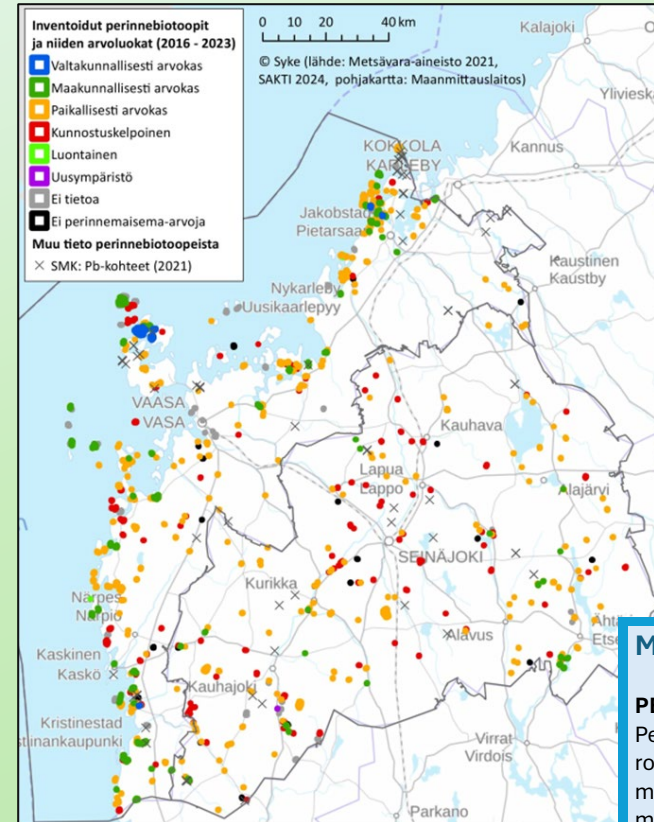
maakunnissa **12,4 %** peltoalasta on luomutuotannon piirissä***

Muista luonnon monimuotoisuutta tukevista alueista ja käytännöistä, esim. reuna- ja piennarvyöhykkeistä sekä arvokkaista maisemaelementeistä ei ole saatavilla kattavia tietoja.

Ympäristösopimukset**

1 569 ha perinnebiotoopit ja luonnonlaitumet **225 ha**

2 kpl / 13 ha kosteikot **25 kpl / 129 ha**

Merkittävimmät syyt maatalousympäristöjen ja perinnebiotooppien luontotyyppien ja -lajien uhanalaistumiselle

- Perinnebiotooppien umpeenkasvu
- Tehomaanviljelyn yleisyys ja luonnon monimuotoisuutta tukevien käytäntöjen vähäisyys
- Maanviljelyn rehevöittävä vaikutus vesistöille
- Arvokkaiden maisemaelementtien ja reunavyöhykkeiden vähäisyys
- Ekologisten verkostojen alhainen kytkeytyvyys
- CAP-tukien kriteerien ja perinnebiotooppien ekologisten arvojen ja hoitotarpeiden ristiriita ja muut vastaavat ristiriidat
- Maatalouden taloudelliset haasteet

Vuosina 2016–2023 inventoidut perinnebiotooppikohteet****

Pohjanmaa
280 kpl – 2961 ha

Etelä-Pohjanmaa
201 kpl – 333 ha

MAATALOUSLUONTO - vastuulajiesimerkkejä

PELTOSIRKKU

Peltosirkun on äärimmäisen uhanalainen lintulaji, jonka kannat ovat romahtaneet tällä vuosituhatvalla. Laji elää suurien avoimien maanviljelymaiden reunoilla ja esiintyy molemmissa maakunnissa. Nykykanta on runsain Etelä-Pohjanmaalla, missä sijaitsee jopa neljännes Suomen kaikista reviireistä. Pesimäalueilla merkittävin uhka on maatalouden tehostuminen.

TUMMAVERKKOPERHONEN

Tummaverkkoperhonen on erittäin uhanalainen perhonen, jolla on Suomessa kaksi suppeaa esiintymisaluetta: yksi Suupohjan seutukunnan seudulla ja toinen Pirkanmaalla. Tummaverkkoperhonen elää tuoreilla ja kosteilla niityillä ja käyttää toukkana ravintokasvinaan virmajuurta. Lajin säilymisen kannalta lajille soveltuvilla uusinlinympäristöillä on iso merkitys. Tummaverkkoperhosta uhkaa elinympäristöjen umpeenkasvu ja pirstoutuminen.

Lähteet: Kontula ym. 2025

Naturtypsexempel: Jordbruksmiljör

Suomeksi edellisella kalvolla

I Österbotten utgörs

17,0 %

I Södra Österbotten utgörs

19,3 %

av regionens landareal av jordbruksmark*

2275 ha är mångfaldsåkrar 225 ha**

1 077 ha är skyddszoner 3 040 ha**

i regionerna är 12,4 % av åkerarealen inom ekoproduktion***

Av annan areal och verksamhet som stöder den biologiska mångfalden, såsom kant- och renzoner samt värdefulla landskapselement finns inte omfattande information.

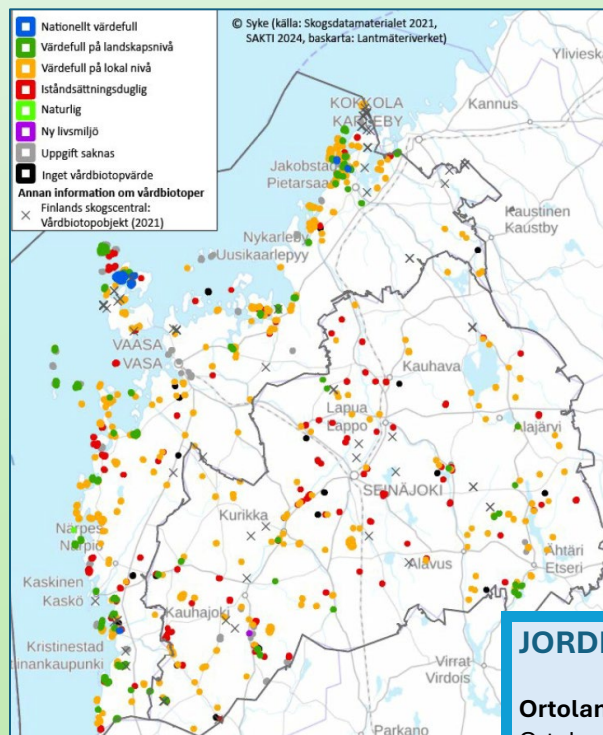
Miljöavtal**

1 596 ha vårdbiotoper och naturbeten 225 ha

2 kpl / 13 ha våtmarker 25 kpl / 129 ha

De mest betydande orsakerna till att jordbruksmiljöernas och vårdbiotopernas naturtyper och -arter är utrotningshotade:

- Igenväxning av vårdbiotoper
- Allmänt förekommande intensivjordbruk och sparsamt förekommande åtgärder som stöder den biologiska mångfalden
- Näringsbelastningen från jordbruket på vattendragen
- De värdefulla landskapselementens och kantzonernas sällsynthet
- Den låga konnektiviteten för ekologiska nätverk
- Motsägelserna mellan CAP-stödkriterier och vårdbiotopernas ekologiska värden och skötselbehov samt övriga motsvarande motsägelser
- Jordbrukssektorns ekonomiska utmaningar

Vårdbiotoper som inventerats åren 2016-2023****

Österbotten

280 st – 2961 ha

Södra Österbotten

201 st – 333 ha

JORDBRUKSMILJÖER - exempel på ansvarsarter

Ortolansparv

Ortolansparven är en akut hotad fågelart vars populationer har kollapsat under detta årtusende. Arten lever i utkanterna av stora öppna jordbrukslandskap och förekommer i båda regionerna. Den nuvarande populationen är störst i Södra Österbotten, där till och med en fjärdedel av alla revir i Finland finns. Det största hotet på häckningsområdena är intensifieringen av jordbruket.

Sotnätfjäril

Sotnätfjärilen är en akut hotad fjäril, som i Finland har två begränsade förekomstområden: ett i Sydösterbotten och ett i Birkaland. Sotnätfjärilen lever på friska och fuktiga ängar och använder som larv vänderot som födoväxt. För bevarande av arten är nya livsmiljöer som är lämpliga för arten av stor betydelse. Sotnätfjärilen hotas av igenväxning och fragmentering av livsmiljöer.

Källor: Kontula m.fl. 2025

LUMO-ohjelman strateginen sisältö

- Kappaleessa on kuvattu LUMO-ohjelman strateginen sisältö
 - LUMO-ohjelman visio
 - Elinympäristökohtaiset tavoitteet ja toimenpidekokonaisuudet
 - LUMO-keskittymät
- Toimenpiteet ja niiden kuvaukset erikseen toimenpideosiossa

LUMO-programmets strategiska innehåll

- I kapitlet beskrivs LUMO-programmets strategiska innehåll
 - LUMO-programmets vision
 - Livsmiljövisa målsättningar och åtgärdshelheter
 - LUMO-kluster
- Åtgärderna och deras beskrivning finns åtskilt i åtgärdsdelen

LUMO-ohjelman strateginen rakenne

LUMO-programmets strategiska struktur

LUMO-ohjelman VISIO
LUMO-programmets
VISION

- **Visio** on yhteinen koko LUMO-ohjelmalle

**Yhteisin pohjalaisvoimin
hyvinvoivan luonnon asialla!**

- **Visionen** är gemensam för hela LUMO-programmet

**Med gemensamma
österbottniska krafter för en
välmående natur!**

LUMO-ohjelman strateginen rakenne

LUMO-programmets strategiska struktur

LUMO-ohjelman VISIO
LUMO-programmets
VISION

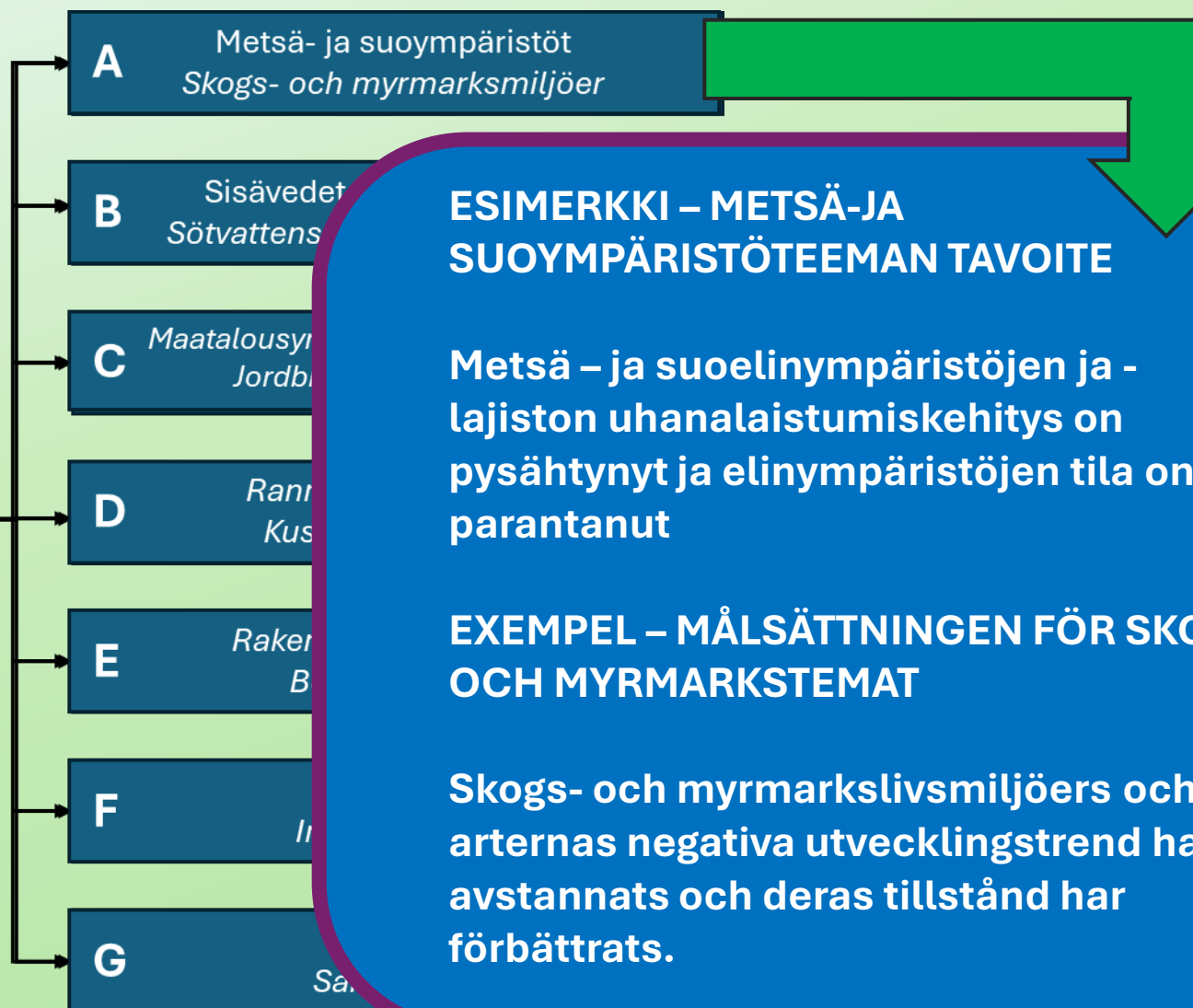
- Vision alle on asetettu elinympäristökohtaisia tavoitteita (1 tavoite / teema)

- Under visionen har det uppställts livsmiljövisa målsättningar (1 målsättning/tema)

LUMO-ohjelman strateginen rakenne

LUMO-programmets strategiska struktur

LUMO-ohjelman VISIO
LUMO-programmets
VISION

ESIMERKKI – METSÄ-JA SUOYMPÄRISTÖTEEMAN TAVOITE

Metsä – ja suoelinympäristöjen ja -
lajiston uhanalaistumiskehitys on
pysähtynyt ja elinympäristöjen tila on
parantanut

EXEMPEL – MÅLSÄTTNINGEN FÖR SKOGS- OCH MYRMARKSTEMAT

Skogs- och myrmarkslivsmiljöers och
arternas negativa utvecklingstrend har
avstannats och deras tillstånd har
förbättrats.

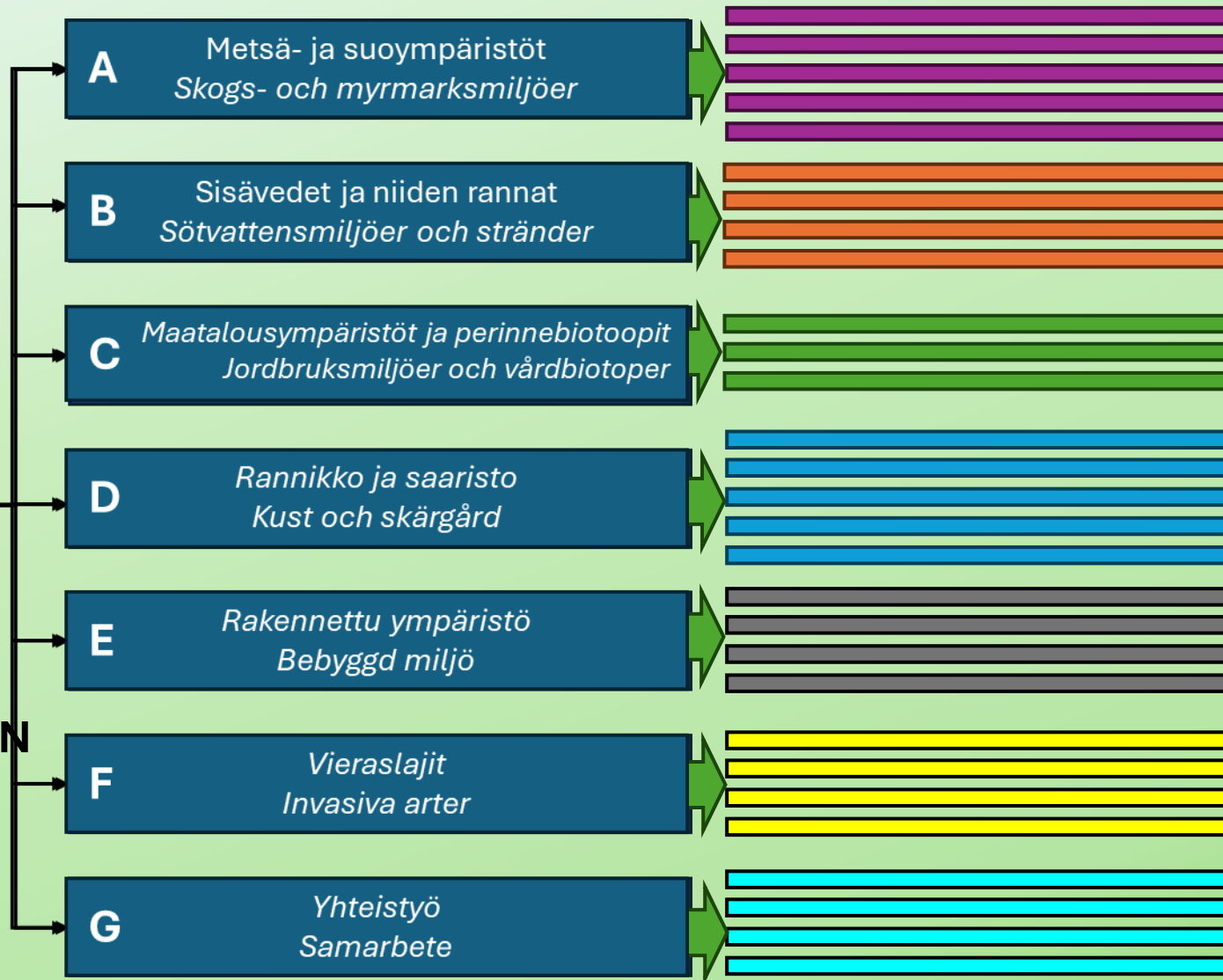
LUMO-ohjelman strateginen rakenne

LUMO-programmets strategiska struktur

LUMO-ohjelman VISIO
LUMO-programmets
VISION

- LUMO-ohjelman lukuisat toimenpiteet on lajiteltu TOIMENPIDEKOKONAISUUKSIIN
 - 3-5 / teema
- LUMO-programmets många åtgärder har delats in i ÅTGÄRDSHELHETER
 - 3-5 / tema

TOIMENPIDEKOKONAISUUDET / ÅTGÄRDSHELHETER

LUMO-ohjelman strateginen rakenne

TOIMENPIDEKOKONAISUUDET / ÅTGÄRDSHELHETER

A

Metsä- ja suoympäristöt
Skogs- och myrmarksmiljöer

LUM
str

ESIMERKKI – METSÄ-JA
SUOYMPÄRISTÖTEEMAN
TOIMENPIDEKOKONAISUUDET

EXEMPEL – ÅTGÄRDSHELHETER
FÖR SKOGS- OCH
MYRMARKSTEMAT

A1. Vapaaehtoinen suojelu

A1. Frivilligt skydd

A2. Ennallistaminen

A2. Restaurering

A3. Talousmetsien
monimuotoisuus

A3. Mångfald i ekonomiskogar

A4. Koulutus ja viestintä

A4. Skolning och
kommunikation

A5. Lajit

A5. Arter

A= kuuluu metsä- ja suoympäristöteemalle
A = hör till skogs- och myrmarkstemat

- LUM toim
- TOIM
-
- LUM
- åtgär
- ÅTGÄR

• 3-5 / tema

LUMO-ohjelman toimenpiteet

- LUMO-ohjelmassa on sen laajuudesta johtuen runsaasti toimenpiteitä
- Jokaisen toimenpiteen kohdalla kuvaus toimenpiteen toteutustapoista, rahoitusmahdollisuuksista, vastuutahoista sekä seurantamittarista
- Toimenpiteet monenlaisia; luonnonhoitoa, vapaaehtoista suojelua, yhteistyön ja tiedon saatavuuden edistäminen, monet toimenpiteet edistetään neuvonnalla....

LUMO-programmets åtgärder

- Till en följd av LUMO-programmets omfattning finns det väldigt många åtgärder
- Vid varje åtgärds beskrivs förverkligingssätt, finansieringsmöjligheter, ansvarsorganisationer och uppföljning
- Åtgärderna är mångformiga: naturvård, frivilligt skydd, befrämjande av samarbete och tillgänglighet till information, många åtgärder främjas genom rådgivning...

Esimerkki: B1.3 / D1.3 Kunnostamme ja hoidamme lintuvesiä sekä linnustolle arvokkaita ranta-alueita ja saaria

Kunnostamme ja hoidamme linnustolle arvokkaita ranta- ja vesialueita, kosteikkoja sekä saaria hyödyntämällä eri **rahoituskanavia, kuten Helmi-ohjelmaa, SOTKA-hanketta ja CAP-rahoitusta**. Toteutamme kunnostus- ja hoitotoimina esimerkiksi **ranta-alueiden niittoa, laidunnusta, vesakon ja puuston raivausta, pesimäsaarekkeiden rakentamista sekä pienpetojen metsästystä**. Tavoittelemme toimilla pitkäjänteisiä ja kestäviä tuloksia. Valitsemme ennallistamiskohteet huomioiden linnustolliset arvot, Natura- ja suojelualueet sekä LUMO-keskittymät.

Vastuu: Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus, kunnat, maanomistajat, yritykset, metsästysseurat ja muut yhdistykset

Mittari: Kohteiden määrä ja pinta-ala

Exempel: B1.3 / D1.3 Vi iståndsätter och sköter värdefulla fågelvatten samt strandområden och öar som är värdefulla för fågellivet

Vi iståndsätter och sköter fågelmässigt värdefulla strand- och vattenområden, våtmarker samt öar genom att använda oss av olika **finansieringskällor, såsom Helmi-programmet, SOTKA-projektet och CAP-finansiering**. Vi utför iståndsättnings- och skötselåtgärder såsom t.ex. **slätter av strandområden, bete, röjning av sly och trädbestånd samt jakt av små rovdjur**. Vi eftersträvar långvariga och bestående resultat. Vid val av iståndsättningsobjekten beaktar vi fågelmässiga värden, läge på Natura- eller skyddsområde eller LUMO-kluster.

Ansvar: Livskraftcentralen i Södra-Österbotten, Forststyrelsen, kommuner, mark- och vattenägare, företag, jaktlag och övriga föreningar

Uppföljning: Antalet objekt och deras areal

LUMO-ohjelman VISIO
LUMO-programmets
VISION

**Esimerkki: Toimenpidekokonaisuus A3.
Talousmetsien monimuotoisuus**

Toimenpiteet (yhteensä 9 kpl):

- A3.1 Lisäämme talousmetsien luonnon monimuotoisuutta tukevia rakennepiirteitä
- A3.2/B2.2 Jätämme toimivat suojavaohyökkeet vesistöjen reunoille metsätalousalueilla ja edistämme valuma-alueitasoista vesiensuojelusuunnittelua
- A3.3 Tavoittelemme jatkuvapeitteisen kasvatuksen harjoittamista kohteissa, joihin se soveltuu
- A3.4 Pidennämme metsien kiertoaikaa erityisesti elinympäristökeskittymien alueella
- A3.5 / B2.3 Turvaamme metsätalousalueilla tunnistettujen arvokkaiden pienvesien hyvän tilan ja ominaispiirteet

....

PÅ SVENSKA PÅ NÄSTA SLIDE

LUMO-ohjelman VISIO
LUMO-programmets
VISION

Exempel: Åtgärdshelhet A3. Mångfald i ekonomiskogar

Åtgärder (totalt 9 st):

- A3.1 I ekonomiskogar ökas de strukturella dragen som stöder den biologiska mångfalden.
- A3.2/B2.2 Vi lämnar kvar skyddszoner vid vattendrag på skogsbruksområden och stöder vattenvårdsplanering på avrinningsområdesnivå.
- A3.3 Vi eftersträvar kontinuerlig beståndsvård på objekt som lämpar sig för ändamålet
- A3.4 Vi förlänger omloppstiden för skogar speciellt på livsmiljökluster.
- A3.5 / B2.3 I ekonomiskogar tryggar vi kända värdefulla småvattens goda tillstånd och särdrag.
-

**OSAN TOIMENPITEISTÄ KUULUU
KAHTEN TAI USEAMPAAN ERI TEEMAAN**

Esim A3.3/B2.2

→ kuuluu teemoihin:

A. Metsä- ja suoympäristöt

B. Sisävesiteema

**EN DEL AV ÅTGÄRDERNA HÖR TILL TVÅ
ELLER FLERA TEMAN**

T.ex. A3.3/B2.2

→ hör till temana:

A. Skogs- och myrmarksmiljöer

B. Sötvattensmiljöer

**Esimerkki: Toimenpidekokonaisuus A3.
Talousmetsien monimuotoisuus**

Toimenpiteet:

- A3.1 Lisäämme talousmetsien luonnon monimuotoisuutta tukevia rakennepiirteitä
- **A3.2/B2.2** Jätämme toimivat suojavyöhykkeet vesistöjen reunoille metsätalousalueilla ja edistämme valuma-alueitasoista vesiensuojelusuunnittelua
- A3.3 Tavoittelemme jatkuvapeitteisen kasvatuksen harjoittamista kohteissa, joihin se soveltuu
- A3.4 Pidennämme metsien kiertoaikaa erityisesti elinympäristökeskittymien alueella
- A3.5 / B2.3 Turvaamme metsätalousalueilla tunnistettujen arvokkaiden pienvesien hyvän tilan ja ominaispiirteet

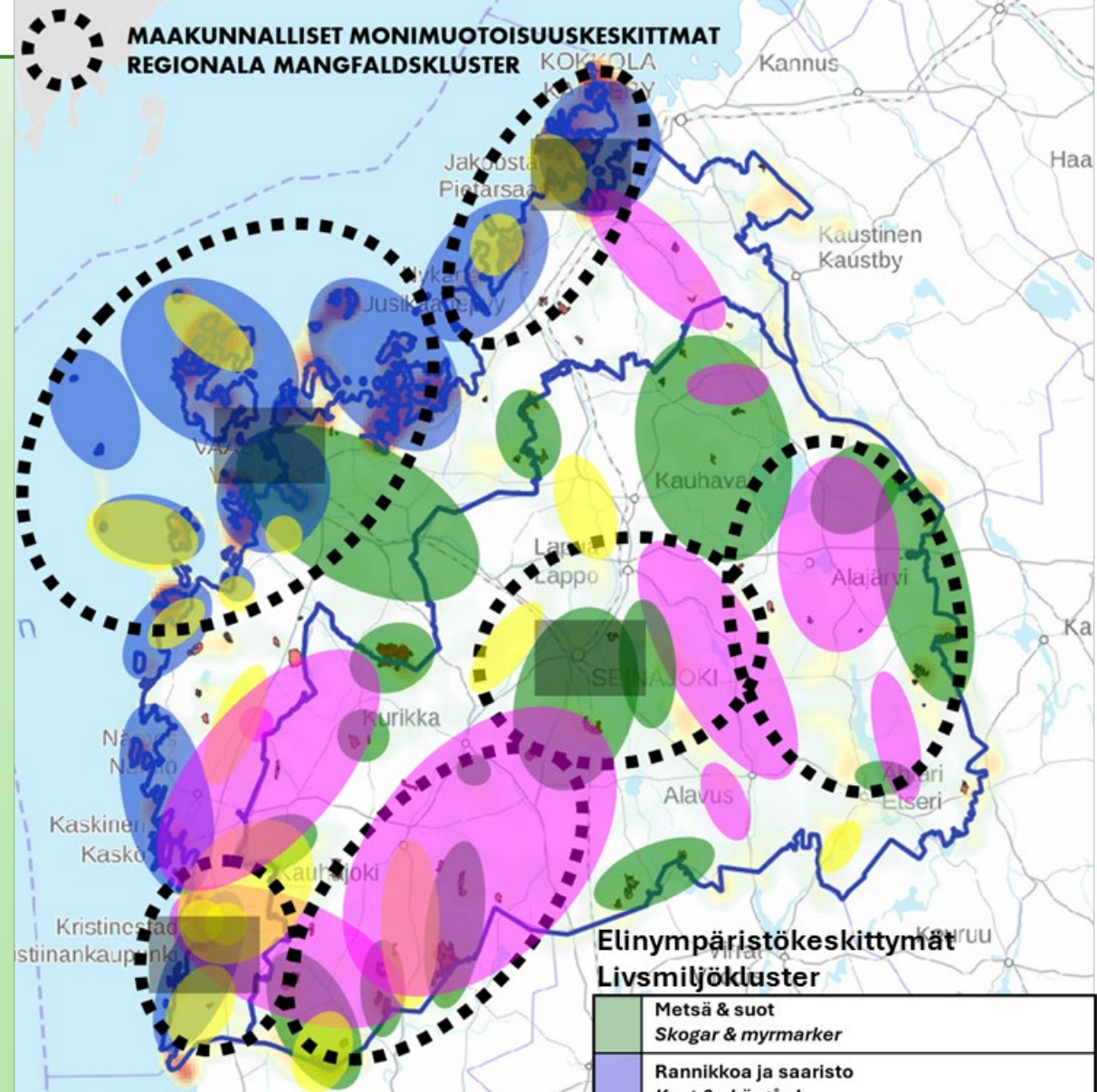
....

LUMO-keskittymät

- **LUMO-keskittymä:** maakunnan luontoarvoiltaan tärkeimpiä monimuotoisuuskeskittymiä
 - Luontotyyppien ja lajien tilan parantaminen monin eri keinoin esim. HELMI- ja METSO-rahoitusta suuntaamalla
- LUMO-ohjelman laadintaprosessin aikana työpajoissa on tunnistettu useita LUMO-keskittymiä **SYKE:n selvityksen ja asiantuntemuksen avulla**
- LUMO-keskittymät on rajattu kartalle ainoastaan **hyvin karkeasti**
- LUMO-keskittymillä **ei ole lainsäädännöllistä eikä muuta virallista asemaa - ei suoria velvoittavia/rajoittavia vaikutuksia**

LUMO-kluster

- **LUMO-kluster:** särskilt viktiga områden för den biologiska mångfalden på landskapsnivå
 - Förbättring av tillståndet för naturtyper och arter på många olika sätt, t.ex. Genom att rikta HELMI- och METSO-finansiering till dessa områden.
- Under uppgörandeprosessen av LUMO-programmet identifierades under workshoparna flera LUMO-kluster med hjälp av **SYKEs utredning och regional sakkännedom**
- LUMO-kluster ritas in på karta endast **väldigt grovt**
- LUMO-klustren har ingen lagstadgad eller annan officiell status - **inga direkta förpliktigande/begränsande inverkan på privata markägare**

Lähde/Källa: LUMO-ohjelma, MML
EPOELY / RS 11/2025

LUMO-keskittymien kaksi luokkaa

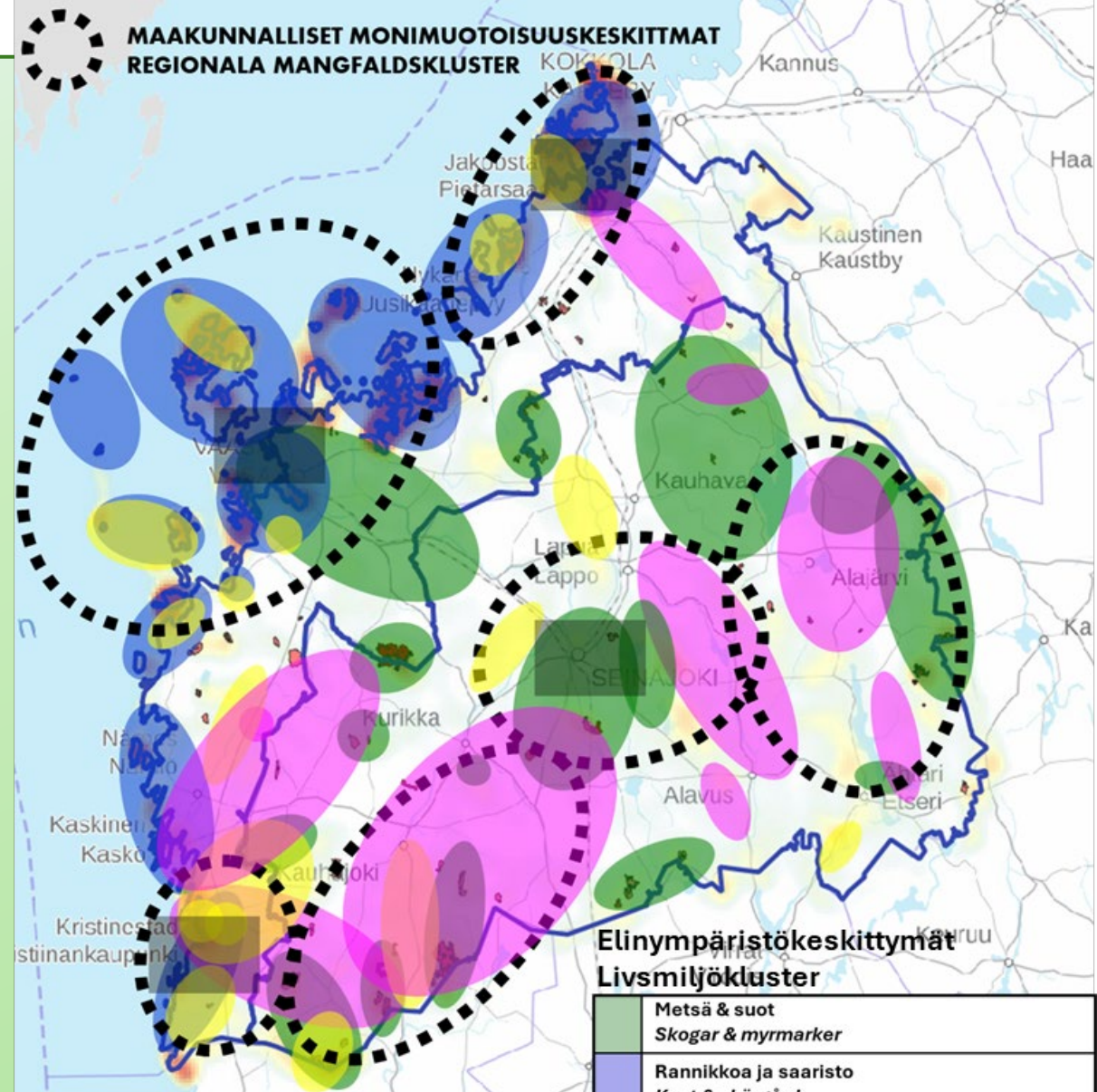
ELINympÄRISTÖKESKITTymÄT

- Merkittäviä esiintymiä tietyistä elinympäristö- ja lajistotyypistä
- Elinympäristökeskittymillä edistetään aktiivisesti niiden keskeisiä luontoarvoja.
- Elinympäristökeskittymille kohdennetaan yleisluontoisia toimenpiteitä elinympäristötyypeittäin.

MAAKUNNALLISET MONIMUOTOISUUSKESKITTymÄT

- Erityisen paljon erilaisia luontoarvoja ja jotka muodostuvat useista läheisistä tai päällekkäisistä elinympäristökeskittymistä
- Maakunnallisille monimuotoisuuskeskittymille suunnataan aktiivisesti resursseja ja monenlaisia toimenpiteitä sekä hankkeita.
- Maakunnallisille monimuotoisuuskeskittymille luodaan keskittymäkohtaisia tavoitteita ja toimenpiteitä sekä tarvittaessa omia työryhmiä.

PÅ SVENSKA PÅ NÄSTA SLIDE

Lähde/Källa: LUMO-ohjelma, MML
EPOELY / RS 11/2025

Lähde/Källa: LUMO-ohjelma, MML
EPOELY / RS 11/2025

Vaikutusarviointi, sanasto, lähteet ja liitteet

- **Vaikutusarviointi**

- LUMO-ohjelma ei ole SOVA-lain (200/2005, Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukainen ohjelma

- **Sanasto**

- Täydennetään lausuntoajan jälkeen

- **Lähdeluettelo**

- **Liitteet**

- Työn organisointi ja ohjaus + osallistujatilastoja
- Vastuulajitietoja
- Karttoja

Konsekvensbedömning, ordlista, källor och bilagor

- **Konsekvensbedömning**

- LUMO-programmet är inte en sådan plan som avses i Lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005).

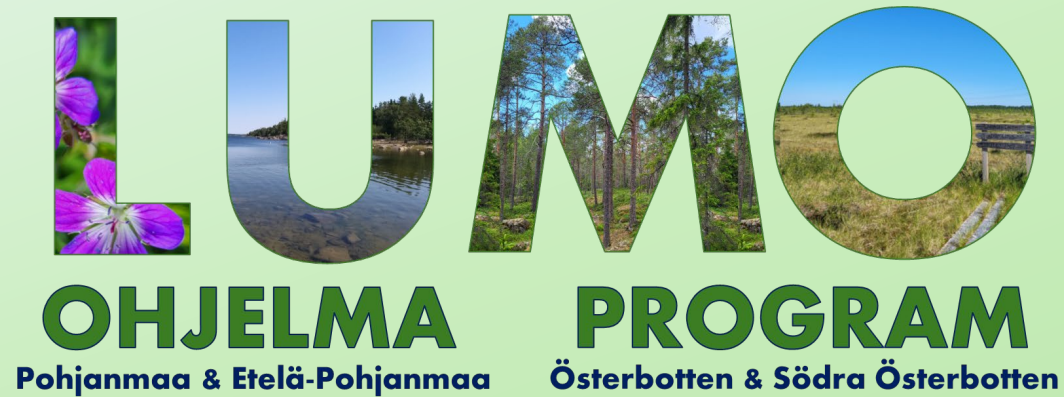
- **Ordlista**

- Kompletteras efter remissrundan

- **Lista över källor**

- **Bilagor**

- Organisering och styrning av arbetet + deltagarstatistik
- Information om ansvarsarter
- Kartor

**Alueidenkäytön
suunnittelu**

**Planering av
områdets användningen**

Alueidenkäytön suunnittelu

- Alueidenkäytön suunnittelun keskeisenä tehtävänä on sovittaa yhteen eri näkökulmia ja tavoitteita – mikä sisältää myös luonnon tilan edistämisen.
- LUMO-ohjelma tarjoaa pohjaa monimuotoisuuden huomioimiselle alueidenkäytön suunnittelussa
- LUMO-ohjelmasta alueidenkäytön suunnittelussa voidaan huomioida esimerkiksi toimenpiteitä, jotka koskevat rakennetun ympäristön luontoa ja uhanalaisia lajeja sekä LUMO-keskittymiä. Esimerkkejä toimenpiteistä:
 - E1.3 Varmistamme alueidenkäytön suunnittelussa rakennettujen ympäristöjen viheralueiden riittävyyden.
 - E2.3 Hyödynnämme hulevesien pidättämisessä luontopohjaisia ratkaisuja.
 - G1.4/E.2.2 Edistämme vapaaehtoisen ekologisen kompensaation ja luonnonarvokaupan käyttöönottoa ja yleistymistä.
- Osana LUMO-ohjelman toimeenpanoa tuotetaan paikkatietoja, joita voidaan hyödyntää kaavoituksessa. Toimeenpanoon liittyen on myös tavoitteena tehostaa luontotyyppeihin ja lajeihin liittyvien tietokantojen ja -järjestelmien käyttöä, mikä hyödyttää maankäytön suunnittelua.
- Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan luonnon monimuotoisuusselvitystä voidaan hyödyntää alueidenkäytön suunnittelun tausta-aineistona.

Planering av områdesanvändningen

- Den centrala uppgiften för planläggningen är att samordna olika synvinklar och mål – vilket även innefattar främjande av naturens tillstånd.
- LUMO-programmet ger grund för beaktande av naturens mångfald vid planering av områdesanvändning
- Ur LUMO-programmet kan till exempel åtgärder som rör bebyggda miljöer, hotade arter och LUMO-kluster beaktas vid planeringen av områdesanvändningen, exempel på åtgärder:
 - E1.3 Vid planering av områdesanvändningen säkerställer vi tillräcklighet för grönområden i bebyggda miljöer.
 - E2.3 För kvarhållning av dagvatten nyttjar vi naturbaserade lösningar.
 - G1.4/E.2.2 Vi befrämjar ibruktagandet och ökat bruk av frivillig ekologisk kompensation och handel med naturvärden
- LUMO-programmets verkställande uppgörs även kartdata, som även kan användas i planläggningen. Som en del av verkställandet är det även meningen att främja användningen av databaser och -system som rör naturtyper och arter, vilket gynnar områdesanvändningsplaneringen.
- Utredning om den biologiska mångfalden i Österbotten och Södra Österbotten kan användas som bakgrundsmaterial vid planeringen av områdesanvändningen.

Alueidenkäytön suunnittelu

- LUMO-keskittymät
 - Voidaan ottaa huomioon alueidenkäytön suunnittelussa eri tavoin
 - Huomioitava yleispiirteisyys – tarkemmat luontoarvot selvitetään osana alueidenkäytön suunnittelussa tehtäviä selvityksiä ja vaikutusten arviointeja
 - Esimerkkejä siitä, miten LUMO-keskittymät voidaan huomioida alueidenkäytön suunnittelussa:
 - kunnalla on maanomistusta LUMO-keskittymän alueella ja kunta osoittaa näille alueille luontoarvoja turvaavia kaavamerkintöjä ja -määräyksiä (esim. maa- ja metsätalousalueet, virkistysalueet, suojelualueet)
 - kunnassa kiinnitetään kaavan laadinnassa huomiota yhdyskuntarakenteen laajenemisen ja LUMO-keskittymäalueen ja sen luontoarvojen yhteensovittamiseen
 - energiantuotantohankkeen suunnittelussa huomioidaan sijoittuminen LUMO-keskittymän alueelle
 - maanomistaja voi tarjota LUMO-keskittymässä omistamaansa aluetta luonnonarvokauppaan saaden mm. rahoitusta luonnonhoitoon

Planering av områdesanvändningen

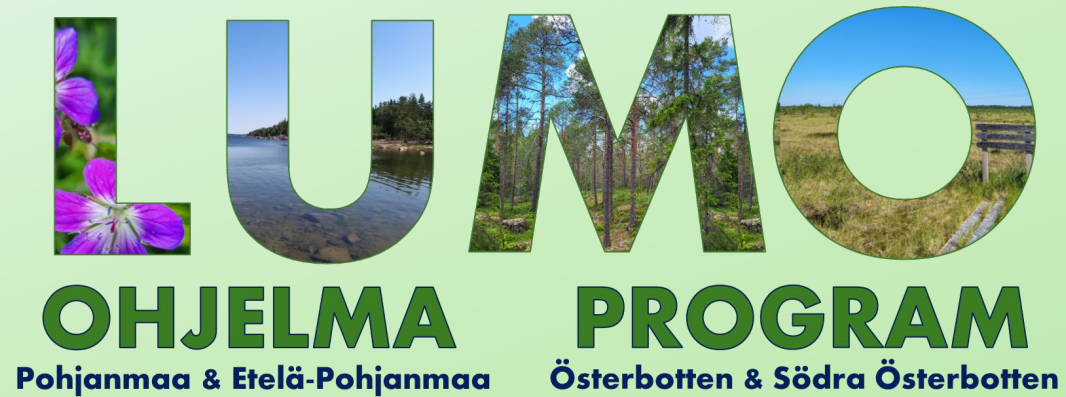
- LUMO-kluster
 - Kan beaktas vid planering av områdesanvändning på olika sätt
 - Den allmänna karaktären bör beaktas – mera detaljerade naturvärden undersöks som en del av utredningarna och konsekvensbedömningar som görs för planeringen av områdesanvändningen
 - Exempel på hur LUMO-kluster kan beaktas inom planering av områdesanvändningen
 - Kommunen äger mark på LUMO-klusterområdet och använder sig av planbeteckningar och -bestämmelser som tryggar naturvärden på områden (t.ex. Jord- och skogsbruksområden, rekreationsområden, skyddsområden)
 - Kommunen beaktar LUMO-klusterområden och dess naturvärden och samordnar dessa med utvidgning av samhällsstrukturen vid planläggning
 - Vid planering av energiproduktionsprojekt beaktar man läge på LUMO-klusterområde
 - En markägare som äger mark på LUMO-klusterområde kan erbjuda sin mark för handel med naturvärden och får då bl.a. finansiering för naturvård

Alueidenkäytön suunnittelu

- LUMO-ohjelma voi osaltaan olla kaavoitusta valmisteltaessa huomioon otettava selvitys, mutta ohjelmalla itsessään ei ole oikeusvaikutuksia.
- Kaavoitukseen liittyy jatkossakin omien kaavaa varten laadittavien selvitysten ja vaikutusten arviointien teko sekä osallistaminen (esim. asukkaat ja maanomistajat).

Planering av områdes- användningen

- LUMO-programmet kan vara en utredning som tas i beaktande vid planläggningen, men programmet i sig självt har inga rättsverkningar.
- Till planläggningen hör även i fortsättningen egna utredningar och konsekvensbedömningar samt deltagandeprocesser (t.ex. invånare och markägare)

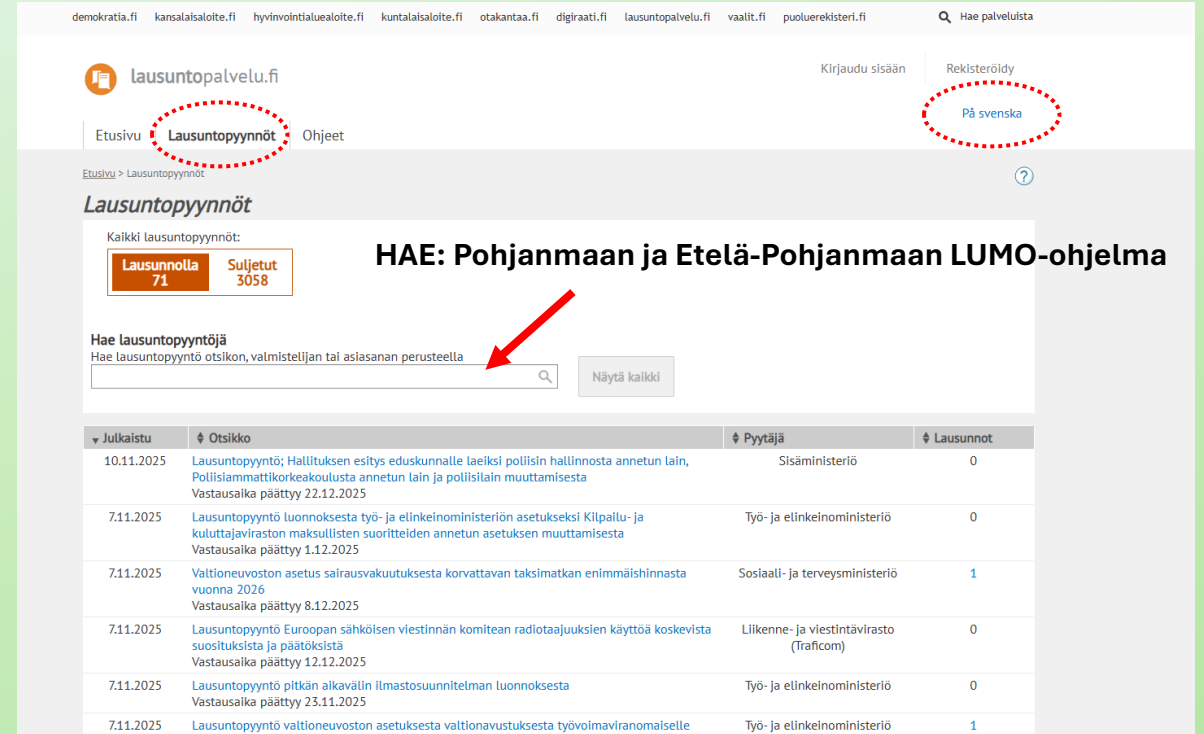
**Lausuntovaiheen käytännön
asiat**

**De praktiska arrangemangen
kring remissrundan**

Lausuntovaiheen käytännön asiat

- **Lausuntoaika 10.11.2025-18.1.2026**
 - Suora lausuntopyyntö lähetetään LUMO-laadintaprosessin osallistuneille
 - Kuka tahansa voi antaa lausunnon
- **Lausuntopalvelu.fi**
 - Lausuttavat asiakirjat ja tarkemmat ohjeet
 - Lausuntoja voi jättää vapaassa muodossa
 - Lausunnot pyydetään ensisijaisesti toimitettavaksi lausuntopalvelussa
- **Lausuntopalvelussa olevat asiakirjat**
 - **LUMO-ohjelma SUOMENKIELINEN** (taustatiedot ja strategiset tavoitteet, LUMO-keskittymät)
 - **LUMO-ohjelma RUOTSINKIELINEN** (taustatiedot ja strategiset tavoitteet, LUMO-keskittymät)
 - **LUMO-toimenpideoisuus KAKSIKIELINEN** (toimenpiteet kuvauksineen)

På svenska på nästa slide

demokratia.fi kansalaisaloite.fi hyvinvointialuealoite.fi kuntalaisaloite.fi otakantaa.fi digiraati.fi lausuntopalvelu.fi vaalit.fi puoluekisteri.fi Hae palvelusta

lausuntopalvelu.fi Kirjaudu sisään Rekisteröidy
På svenska

Etusivu Lausuntopyynnöt Ohjeet

Etusivu > Lausuntopyynnöt

Lausuntopyynnöt

Kaikki lausuntopyynnöt:

Lausunnoilla 71 Suljetut 3058

HAE: Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan LUMO-ohjelma

Hae lausuntopyyntöjä
Hae lausuntopyyntö otsikon, valmistelijan tai asianajan perusteella

Näytä kaikki

Julkaistu	Otsikko	Pyytäjä	Lausunnot
10.11.2025	Lausuntopyyntö; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain, Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain ja poliisilain muuttamisesta Vastausaika päättyy 22.12.2025	Sisäministeriö	0
7.11.2025	Lausuntopyyntö luonnoksesta työ- ja elinkeinoministeriön asetukseksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston maksullisten suoritteiden annetun asetuksen muuttamisesta Vastausaika päättyy 1.12.2025	Työ- ja elinkeinoministeriö	0
7.11.2025	Valtioneuvoston asetus sairausvakuutuksesta korvattavan taksimatkan enimmäishinnasta vuonna 2026 Vastausaika päättyy 8.12.2025	Sosiaali- ja terveysministeriö	1
7.11.2025	Lausuntopyyntö Euroopan sähköisen viestinnän komitean radiotaajuuksien käyttöä koskevista suosituksista ja päätöksistä Vastausaika päättyy 12.12.2025	Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom)	0
7.11.2025	Lausuntopyyntö pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta Vastausaika päättyy 23.11.2025	Työ- ja elinkeinoministeriö	0
7.11.2025	Lausuntopyyntö valtioneuvoston asetuksesta valtionavustuksesta työvoimaviranomaiselle	Työ- ja elinkeinoministeriö	1

- **Lisätietoja LUMO-ohjelmasta antaa lausuntokierroksen aikana Robin Sjöblom**
 - Robin.sjoblom@ely-keskus.fi (vuoden loppuun saakka)
 - Robin.sjoblom@elinvoimakeskus.fi (1/2026 lähtien)

Resmisskedets praktiska arrangemaag

- Remisstid 10.11.2025-18.1.2026
 - Ett direkt utlåtandebegäran skickas åt alla som deltagit i LUMO-processen
 - Vem som helst kan lämna utlåtande
- Utlåtande.fi
 - Dokumenten som är föremål för remissen och noggrannare instruktioner
 - Utlåtanden kan lämnas i fri form
 - Utlåtanden ombedes inlämnas via utlåtandeportalen
- Dokument som är finns i utlåtandeportalen
 - LUMO-programmet FINSKSPRÅKIGT (bakgrundsinfo, strategiska målsättningar, LUMO-kluster)
 - LUMO-programmet SVENSKSPRÅKIGT (bakgrundsinfo, strategiska målsättningar, LUMO-kluster)
 - LUMO-åtgärdsdelen TVÅSPRÅKIGT (åtgärder och deras beskrivningar kuvauksineen)

Suomeksi edellisellä sivulla

utlatande.fi

Logga in Registrera

Suomeksi

Förstasidan Begäran om utlåtande Anvisningar

Begäran om utlåtande

Alla begäran om utlåtande:

På remiss 71 Stängda 3061

SÖK: LUMO-programmet för Österbotten och Södra Österbotten

Sök begäran om utlåtande

Sök begäran om utlåtande utifrån rubrik, beredare eller ämnesord

Visa alla

Publicerad	Rubrik	Beredare	Utlåtanden
11.11.2025	Begäran om utlåtande: Social- och hälsovårdsministeriets förordning om avgifter som tas ut 2026 och 2027 för Strålsäkerhetscentralens prestationer	Sosiaali- ja terveysministeriö	0
11.11.2025	Lausuntopyyntö ECC:n teknisestä raporttiluonnoksesta 375 (IMT/WLAN 6 GHz), muutetusta päätöksestä (22)07 (Aerial UE) ja muutetusta suosituksesta (22)02 (FSS 40 GHz)	Liikenne- ja viestintävirasto (TrafiCom)	0
10.11.2025	Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan LUMO-ohjelma / LUMO-programmet för Österbotten och Södra Österbotten	Etelä-Pohjanmaan ELY	0
10.11.2025	Begäran om utlåtande: Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av polsförvaltningslagen, lagen om Polisyrkeshögskolan och polislagen	Sisäministeriö	0

- Tilläggsinfo under remisstiden ges av Robin Sjöblom
- Robin.sjoblom@ely-keskus.fi (vuoden loppuun saakka)
- Robin.sjoblom@elinvoimakeskus.fi (1/2026 lähtien)

OHJELMA
Pohjanmaa & Etelä-Pohjanmaa

PROGRAM
Österbotten & Södra Österbotten

**Kysymykset ja
keskustelu**

Frågor och diskussion

Kysymysosuuden käytännön asiat

- Kysymys ja keskustelu –osuus ei julkaista tallenteessa
- Kysymykistä ja vastuksista tehdään kirjallinen koonti
- Pyydä puheenvuoro nostamalla kättä – avaamme mikit puhujille.

Frågedelens praktiska arrangeman

- Frågor och svar –delen publiceras inte med inspelningen
- Vi gör ett skriftligt sammandrag av svaren och frågorna
- Be om taltur genom att räcka upp handen – vi öppnar mikrofonerna åt de som har taltur

